

ČESKÁ REPUBLIKA

R O Z S U D E K

J M Ě N E M R E P U B L I K Y

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Michala Mazance a soudců JUDr. Petra Příhody a JUDr. Jana Passera v právní věci žalobce: **INREMONT spol. s r. o.**, se sídlem 431 86 Kovářská, Vysoká 159, proti žalovanému: **Krajský úřad Ústeckého kraje, odbor územního plánování a stavebního řádu**, se sídlem v Ústí nad Labem, Velká Hradební 3118/48, zastoupenému JUDr. Danielem Volákem, advokátem se sídlem 436 01 Litvínov, Jiráskova 413, za účasti **1) Magistrát města Ústí nad Labem**, se sídlem 400 01 Ústí nad Labem, Velká Hradební 2336/8, **2) Telefónica O2 Czech Republic, a. s.**, se sídlem 140 22 Praha 4, Za Brumlovkou 266/2, **3) Multi Veste Czech Republic 6, s. r. o.**, se sídlem v Praze 1, Olivova 2096/4, zastoupené JUDr. Robertem Zugarem, advokátem se sídlem 130 00 Praha 3, Laubova 8, **4) JUDr. Miroslav Bartoš, správce konkursní podstaty úpadce JB & JB spol. s r. o.**, se sídlem v Ústí nad Labem, Bílinská 1, zastoupený JUDr. Jiřím Císařem, advokátem se sídlem 400 01 Ústí nad Labem, Hrnčířská 55/14, [1) – 4) jako osob zúčastněných na řízení], proti rozhodnutí žalovaného ze dne 12. 9. 2007, čj. UPS/382/2007/3, číslo evidenční: 165388/2007/Sv., v řízení o kasační stížnosti žalovaného proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 26. 11. 2008, čj. 15 Ca 208/2007 – 80,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žalobce **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.
- III. Žalovanému **s e** právo na náhradu nákladů řízení **n e p ř i z n á v á .**

O d ů v o d n ě n í :

Žalobou napadeným rozhodnutím žalovaný zamítl jako nepřipustné odvolání žalobce proti rozhodnutí Magistrátu města Ústí nad Labem, stavebního odboru, kterým stavebníkovi Multi Veste Czech Republic 6, s. r. o., povolil podle § 66 zákona č. 50/1976 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (dále jen stavebního zákona) stavbu „Forum Ústí nad Labem“.

Zamítavé rozhodnutí žalovaný zdůvodnil tak, že žalobce, ačkoliv byl vlastníkem pozemků (a staveb na nich) sousedících s pozemky, na nichž byla povolena výše uvedená stavba, nebyl účastníkem stavebního řízení, neboť mu nepřislušelo právo s těmito nemovitostmi nakládat. Právo účasti na řízení přešlo na správce konkursní podstaty úpadce JB & JB spol. s r. o. JUDr. Miroslava Bartoše, který, jak žalovaný zjistil z výpisu z katastru nemovitostí, zapsal

nemovitosti žalobce do soupisu konkursní podstaty. V souladu s § 14a zákona č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, tím na správce přešlo oprávnění vykonávat práva a plnit povinnosti, které podle zákona o konkursu a vyrovnání a jiných právních předpisů patří úpadci; stejná oprávnění přešla na správce i ve vztahu k nemovitostem žalobce, přestože ten byl osobou od úpadce odlišnou. Podle dalších ustanovení zákona o konkursu a vyrovnání byl správce jedinou osobou oprávněnou nakládat s věcmi, právy a jinými majetkovými hodnotami zapsanými do konkursní podstaty. Správní orgán prvního stupně tedy správně jednal pouze s JUDr. Miroslavem Bartošem (správce). Jelikož tak žalobce nebyl účastníkem stavebního řízení, jeho odvolání žalovaný zamítl jako nepřipustné.

Krajský soud vyhověl návrhu žalobce a rozhodnutí žalovaného zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Přisvědčil žalovanému v tom, že správce byl oprávněn zahrnout do konkursní podstaty také majetek třetích osob, čímž na něj také k tomuto majetku přešlo oprávnění s ním nakládat; na rozdíl od žalovaného však vyložil, že § 14a zákona o konkursu a vyrovnání v tomto případě použít nelze, neboť se vztahuje pouze na majetek úpadce, nikoliv již třetích osob. Žalovaný však jednal správně se správcem jako s účastníkem stavebního řízení, neboť mu příslušelo tzv. „jiné právo k sousedním pozemkům a stavbám na nich“, ve smyslu § 59 odst. 1 písm. b) stavebního zákona.

Vedle toho však krajský soud přisvědčil žalobci v tom, že stavební úřad byl povinen jednat jako s účastníkem stavebního řízení také se žalobcem, neboť tomu svědčilo dle citovaného ustanovení stavebního zákona vlastnické právo. Přestože oprávnění nakládat s nemovitostmi žalobce přešlo na správce, žalobce nadále zůstal jejich vlastníkem a tudíž mu svědčilo i právo účasti na stavebním řízení (z titulu vlastníka sousedních pozemků ve smyslu shora citovaného ustanovení [5 odst. 1 písm. b) stavebního zákona].

Proti rozsudku podal žalovaný (stěžovatel) kasační stížnost, ve které namítal důvod dle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., tedy nezákonnost spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení.

Stížnost namítá, že v důsledku zahrnutí žalobcových nemovitostí do konkursní podstaty úpadce JB & JB, spol. s r. o., vystupoval v řízení místo žalobce správce konkursní podstaty. Účastenství v řízení bylo tedy založeno vlastnickým právem k „sousedním nemovitostem“; zájmy vlastníka však hájil správce, na něhož přešlo v důsledku skutečností upravených v zákoně o konkursu a vyrovnání oprávnění k výkonu tohoto práva. Stěžovatel považoval za nepřipustné a odporující stavebnímu zákonu, aby k ochraně vlastnického práva k totožné nemovitosti vystupovaly v řízení dva odlišné subjekty, tedy jejich vlastníci a správce. Tzv. „jiné právo“ k nemovitostem, které podle krajského soudu příslušelo správci a v jehož důsledku se stal účastníkem stavebního řízení, nelze podle názoru stěžovatele klást vedle práva vlastnického, ale přicházelo by v úvahu pouze v případě, že by osoba domáhající se účastenství v řízení nemohla vlastnické právo uplatnit. Tak tomu v posuzovaném případě nebylo. Z uvedených důvodů navrhl rozsudek zrušit a věc vrátit krajskému soudu k dalšímu řízení.

Žalobce ve vyjádření ke kasační stížnosti poukázal na skutečnost, že v územním řízení o umístění stavby „Forum Ústí nad Labem“ jednal stavební úřad se žalobcem jako s účastníkem řízení, avšak ve stavebním řízení již nikoliv, čímž řízení zatížil závažnou procesní vadou. Za nepravdivé považoval tvrzení stěžovatele v kasační stížnosti o tom, že s JUDr. Miroslavem Bartošem, správcem, jednal správní orgán namísto se žalobcem. Ze správního spisu vyplývá, že správní orgány jednaly s JUDr. Miroslavem Bartošem jako se „správcem konkursní podstaty společnosti INREMONT s r. o.“, což byl, jak uvedl žalobce, neexistující subjekt. Poukázal rovněž na odlišnost oprávnění správce k majetku úpadce a k majetku třetích osob zahrnutého

do konkursní podstaty. Pro úplnost sdělil, že proti správci podal několik vylučovacích žalob, avšak do dne podání vyjádření nebylo pravomocně skončeno žádné z incidenčních řízení. Žalobce uzavřel, že byl jediným účastníkem stavebního řízení z titulu vlastnického práva k nemovitostem ve smyslu § 59 odst. 1 písm. b) stavebního řádu. Kasační stížnost navrhl zamítnout.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené rozhodnutí krajského soudu v mezích důvodů vymezených stížnostními body (§ 109 odst. 3 s.ř.s.) a shledal kasační stížnost nedůvodnou.

Ze správního spisu vyplynulo:

Rozhodnutím ze dne 29. 12. 2006 povolil Magistrát města Ústí nad Labem stavbu „Forum Ústí nad Labem“. Proti tomuto rozhodnutí podal žalobce odvolání (ze dne 10. 7. 2007), v němž namítal, že s ním jako s vlastníkem pozemků a staveb na nich, které sousedily s pozemky, na nichž byla povolena stavba, stavební úřad nejednal jako s účastníkem řízení a tedy mu mimo jiné ani nedoručil stavební povolení. Tvrzené účastenství opíral žalobce o dotčení vlastnických práv, neboť *„povolená stavba ovlivňuje stavebně technický stav a užívání jeho nemovitostí“, „broží mu nenabraditelná újma, neboť realizace stavby bude probíhat na pozemcích, které přímo sousedí s jeho pozemky, dojde k nepřiměřenému obtěžování a omezování užívání a provozu jeho staveb a okolí hlukem, exhalacemi vč. zápachu, otřesy, vibracemi a světelným zářením“*. Žalovaný toto odvolání jako nepřípustné zamítl.

O kasační stížnosti Nejvyšší správní soud uvažil:

Podle § 59 odst. 1 písm. b) stavebního zákona (účinného do 31. 12. 2006) byly účastníky stavebního řízení také *„osoby, které mají vlastnická nebo jiná práva k pozemkům a stavbám na nich, včetně osob, které mají vlastnická nebo jiná práva k sousedním pozemkům a stavbám na nich, a tato práva mohou být stavebním povolením přímo dotčena“*.

Spornou otázkou bylo, zda mohli jako účastníci vedle sebe vystupovat dva odlišné právní subjekty z titulu svých práv k jednomu a témuž nemovitostem, jak vyložil krajský soud, nebo pouze jedna osoba, jak tvrdili oba účastníci řízení; v tom případě bylo třeba rozhodnout, kterému z nich dát za pravdu, tedy zda jediným účastníkem mohl být vlastník nemovitostí nebo naopak správce konkursní podstaty úpadce JB & JB spol. s r. o. (správce), který tyto nemovitosti zahrnul do konkursní podstaty.

Názor krajského soudu je v zásadě správný.

Podle právní úpravy účinné v době správního řízení (tedy podle zákona o konkursu a vyrovnání) měl správce v konkursním řízení postavení zcela samostatného subjektu, odlišné od postavení účastníků řízení (jimiž byli pouze věřitelé a dlužník), nebo např. od postavení notáře vykonávajícím činnost soudního komisaře v řízení o dědictví.

V řízeních vedených před soudy vystupoval správce jako účastník řízení *sui generis* vykonávající oprávnění (resp. povinnosti) stanovené v zákoně. Stejný závěr je třeba učinit i ve vztahu ke správním řízením.

Z hlediska hmotného práva bylo nutno v posuzované věci zvážit následující ustanovení zákona o konkursu a vyrovnání:

Podle § 14 odst. 1 písm. a) prohlášením konkursu přecházelo na správce oprávnění nakládat s majetkem podstaty. Ohledně majetku třetích osob (věcí, práv a jiných majetkových hodnot) se tak stalo zápisem do soupisu konkursní podstaty (§ 18 odst. 3 zákona o konkursu a vyrovnání).

Pojem „nakládání s majetkem“ vykládala soudní praxe široce; podřadila sem jak právo obsahem podstaty disponovat, tak i držet, užívat a požívat plody a užitky (např. inkasovat nájemné). Jak bylo výše uvedeno, veškerá tato práva byl oprávněn vykonávat správce konkursní podstaty, přičemž nebylo významné, zda šlo o majetek úpadce či třetích osob (srov. rozsudek č. 27/2003 Sb. NS či usnesení Ústavního soudu ze dne 19. 6. 2007, sp. zn. II. ÚS 659/04).

Podle § 14a odst. 1 zákona o konkursu a vyrovnání „oprávnění vykonávat práva a plnit povinnosti, které příslušely úpadci, a které souvisely s nakládáním s majetkem patřícím do podstaty“, přešly prohlášením konkursu na správce. Citované ustanovení výslovně odkazovalo pouze na práva a povinnosti příslušející „úpadci“. Z toho krajský soud dovodil, že se toto ustanovení vztahovalo pouze a výlučně na majetek ve vlastnictví úpadce, jímž žalobce nebyl.

Dával-li § 14 odst. 1 písm. a) zákona o konkursu a vyrovnání správci konkursní podstaty právo nakládat s majetkem patřícím do podstaty, činil tak bez rozdílu, zda se jednalo o majetek ve vlastnictví úpadce, nebo třetí osoby. Ustanovení § 14a odst. 1 zákona o konkursu a vyrovnání pak oprávnění správce daně nevymezovalo pouze vazbou na majetek patřící do podstaty, ale zároveň jej limitovalo na výkon práv a plnění povinností jinak příslušejících úpadci. Systematický a jazykový výklad tedy naznačoval, že výkon jiných práv souvisejících s majetkem patřícím do podstaty, který nebyl ve vlastnictví úpadce, zůstával vlastníku takového majetku.

Krajský soud použil výklad jazykový; kasační soud se však zabýval také otázkou, jaký byl účel § 14a odst. 1. Citované ustanovení vedle povinností daňových zahrnovalo např. také výkon práv a plnění povinností zaměstnavatele, rozhodování o obchodních záležitostech podniku, činění právních úkonů potřebných k provozování podniku, nebo zajištění vedení účetnictví, v pozdějším znění také výkon akcionářských práv spojených s akciemi zahrnutými do konkursní podstaty. Toto ustanovení tedy vycházelo z premisy, že zahrnutím majetku úpadce do konkursní podstaty to byl správce konkursní podstaty, kdo fakticky získal kontrolu nad tímto majetkem. Z řady ustanovení zákona o konkursu a vyrovnání [srov. zejm. § 31 odst. 2 písm. b) a § 18a] přitom vyplývalo, že konkursní podstata musela být také spravována a udržována, k čemuž byl po prohlášení konkursu povolán právě správce konkursní podstaty.

„Správou konkursní podstaty“ se rozuměla zejm. činnost (vč. právních úkonů a opatření z ní vyplývajících), která směřovala k tomu, aby nedocházelo ke znehodnocení konkursní podstaty, zejm. aby nedošlo k odstranění, zničení, poškození nebo odcizení majetku, který do ní patřil, aby byl využíván v souladu se svým určením, jestliže tomu nebránily jiné okolnosti a aby se konkursní podstata rozmnožila, lze-li takovou činnost rozumně očekávat se zřetelem k jejímu stavu a k obvyklým obchodním příležitostem. (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 6. 2004, sp. zn. 29 Odo 197/2003, www.nsoud.cz).

Byť tedy § 14a odst. 1 zákona o konkursu a vyrovnání výslovně nehovořil o tom, že na správce přešel také „výkon práv a povinností souvisejících s nakládáním s majetkem patřícím do podstaty“, který se nacházel ve vlastnictví osob odlišných od úpadce, lze za použití teleologického výkladu dospět k závěru, že jeho smysl a účel byl i takový.

Je proto třeba uzavřít, že právní názor krajského soudu, že § 14a se na posuzovaný případ nepoužije, nebyl správný.

Pro nyní posuzovaný případ z toho plyne, že dispozičními oprávněními, která správce nabyl, bylo nutno rozumět nejen právo majetek zcizit, ale i výkon veškerých práv a plnění povinností spojených s majetkem podstaty; jejich nutným předpokladem bylo, aby souvisely „s nakládáním s majetkem“, tedy aby byly schopny vyčíslitelným způsobem ovlivnit jeho hodnotu (zvýšit ji či naopak způsobit újmu).

Pro rozhodnutí ve věci bylo nutno zodpovědět otázku, zda v účasti ve stavebním řízení bylo možno spatřovat souvislost s nakládáním s majetkem patřícím do podstaty.

Nejvyšší správní soud musel pro vyřešení této otázky nejprve objasnit, co znamenalo možné „dotčení“ na právech, které normoval § 59 v odstavci 1 písmenu b) stavebního zákona. Hypoteticky toto dotčení mohlo spočívat v několika rozdílných aspektech. Především se stavba na sousedním pozemku mohla dotknout výkonu vlastnického práva co do jeho „užívání“ (*ius utendi*), popř. i požívání jeho užitků (*ius fruendi*); k tomu mohlo dojít zvýšením hlukové hladiny, znečišťováním ovzduší, zastíněním pozemku, naprostou ztrátou soukromí atd. (zda tomu tak bylo či nebylo, se v každém řízení posuzuje konkrétně; tato úvaha se zde týká předpokladů účastenství v řízení).

Vlastnické právo mohlo být dotčeno i ve sféře *ius disponendi*: změna sousedních nemovitostí, resp. výstavba nových staveb, se mohla projevit (ať již pozitivně či negativně) ve snížení či zvýšení hodnoty sousedních nemovitostí a tím i jejich prodejnosti. V extrémních případech mohlo dojít k tomu, že právo disponovat nemovitostí se stane fakticky nevykonatelné. Z toho plyne, že důsledkem stavebního povolení mohla být i změna tržní ceny sousedních nemovitostí.

Z uvedeného vyplývá, že výsledek stavebního řízení se mohl dotknout prakticky všech složek vlastnického práva k sousedním nemovitostem. Cílem činnosti správce bylo získat maximální užitek z majetku patřícího do podstaty, tedy jej co nejvýhodněji zpeněžit, resp. z něho získat co možno největší prospěch. Výkon těchto oprávnění mohl být činností na sousedních nemovitostech značně ovlivněn.

To však nic nemění na správnosti závěru krajského soudu o tom, že účastenství žalobce ve stavebním řízení nebylo zahrnutím jeho nemovitostí do konkursní podstaty úpadce dotčeno. Přesto, že soupisem do podstaty přešla značná část oprávnění žalobce na správce konkursní podstaty (a s ním tedy i správní orgány jednaly), vlastnické právo žalobce mu tím nebylo odňato a nemohl mu proto být upírán ani jeho výkon ve smyslu § 59 stavebního zákona.

Krajský soud dospěl ke správnému závěru, že předmětnou stavbou mohlo dojít k dotčení vlastnického práva sousedních nemovitostí, které nadále zůstalo žalobci, tedy nepřešlo na správce, a dále ovšem i práv, která byl oprávněn vykonávat na základě speciální právní úpravy obsažené v zákoně o konkursu a vyrovnání správce; tato jeho práva lze považovat za tzv. „jiná práva“ ve smyslu § 59 odst. 1 písm. b) stavebního zákona. Postup stavebního úřadu, který účastenství žalobci odepřel a rozhodnutí stěžovatele, podle něhož žalobce vůbec nemohl být již pouze z výkladu zákona o konkursu a vyrovnání účastníkem stavebního řízení, byl chybný.

Nejvyšší správní soud proto má kasační stížnost za nedůvodnou.

Žalovaný v dalším řízení bude vázán právním názorem soudu, tedy že účastenství žalobce v řízení posoudil chybně. Měl-li stavební úřad za to, že vlastnická práva (která podle něho svědčila správci) mohla být stavbou dotčena [ve smyslu § 59 odst. 1 písm. b) stavebního zákona],

a jednal proto se správcem jako s účastníkem řízení, měl jednat jako s účastníkem i se žalobcem, který mohl být ze stejného důvodu dotčen na svém vlastnickém právu.

V řízení nevyšly najevo žádné vady, k nimž by musel přihlížet z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 s. ř. s.), proto kasační stížnost zamítl (§ 110 odst. 1 věta druhá s. ř. s.).

O náhradě nákladů řízení rozhodl soud v souladu s ustanovením § 60 s. ř. s. Stěžovatel nemá právo na náhradu nákladů řízení, neboť ve věci neměl úspěch, žalobce právo na náhradu nákladů neuplatnil a ze spisu nevyplývá, že by mu nějaké vznikly.

P o u č e n í : Proti tomuto rozhodnutí **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně 31. srpna 2009

JUDr. Michal Mazanec
předseda senátu